

Slovenski Tednik.

Politični in gospodarski list za kmetско ljudstvo.

Izhaja vsak petek.

List velja za celo leto 2 gld. 80 kr., za pol leta
1 gld. 40 kr. — Posamezni list velja 6 soldov.

Uredništvo in opravništvo lista je v „Národní tis-
karni“ v Tavčer-jevi hiši „Hotel Europa.“

Naročnikom

„Slovenskega Tednika“ obznanjamo, da nam je od lastništva tega lista strogo zapovedano, vsakemu list takoj ustaviti, kdor ga nij plačal. Zatorej prosimo one gg. naročnike, ki so še na dolgu, naj ta dolg kmálu poravnajo.

Administracija „Slov. Tednika.“

Domače stvari.

— (Z Dunaja) se nam piše 19. aprila: (Interpelacija dr. Vošnjaka in drugov na ministra notranjih zadev) v 48. seji državnega zbora 31. marca 1874. se glasi tako-le:

Na spodnjem Štajerskem in skoraj po vsem Kranjskem vladajo úže nekaj mesecev epidemije koze, vročinska bolezen in škardlatinka, in sicer grasirajo v okrajnih glavarstvih Celja in Brežice in deloma tudi v okrajnem glavarstvu Mariboru na Štajerskem, kakor tudi v okrajnih glavarstvih Krško, Novo mesto, Litija in Ljubljana koze razsajajo skoraj úže dve leti in ogromno število ljudij poberajo. V okraji šmarijskem pri Celji ljudje zelo mrjo za škardlatinko, po hribih okolo Zidanega mostú pa divja vročinska bolezen. In vendar vlada na okuženih krajih ne vpelje epidemijnega ravnanja in se ne skrbi za podučenje ljudstva in dovoljno zdravniško pomoč.

Za osamljenje bolnikov, bodi-si v bolnišnicah za silo, bodi-si v privatnih hišah, se ničesa ne stori, da zamore vsakdo brez

overe z bolnikom občevati. Trupla takih za kužno boleznijo umrlih ljudij ostanejo po 48 ur po hišah; berači prihajajo bog vé od kodi, ker se obiskovalcem pri tej priložnosti daje vina in kruha, ostanejo cel čas pri bolniku, ter raznesejo potem kugo na vse kraje; za pogrebom gre množica tja do groba, kjer se truge velikrat zaradi oglada odpró. Truge niso zasmoljene.

Ako je v gostilnici bolnik, je ta vendar gostom vedno odprta, kakor tudi o obešenji svarilnih tabel na hišah okuženih bolnikov nij govorjenja.

Dalje se niti posteljna slamá ne sežiga, niti se obleka in posteljna oprava ne desinficira, nego se meni nič tebi nič med dediče razdeli ali pa beračem podari. Okreva-joči bolniki, še vsi krastovi, pridejo kar v cerkev, v pisarne, v prodajalnice, v šolo in na trge. Preteklo leto je v Brežicah veliko rekrutov še čisto krastovih prišlo k naboru. Šole se ne zapró, dokler večina otrok úže bolna ne leži.

K temu pride še to, da nihče ne podúči ljudstva o nevarnosti prijetja, ker duhovenstvo k temu nij instruirano, politični uradi pa zaradi obširnosti okrajev in zaradi nastalega abnormega mnogopisja pri najboljši volji nemajo časa, da bi za ta važni oddelek javnega zdravja koristno delovali. Sanitatni okraji končno so toliki, da bi se vsak okrajni zdravnik moral pomnožiti, da bi ob enem na 30 ali 40 okuženih krajih bil.

Uvedenje tako imenovanega epidemij-skega ravnanja po dozdanji šabloni ne vede do njenega povoljnega rezultata, in se spa-

kuje le v sam formalizem, ker je zdraveči zdravnik ali ranocelnik zaradi oddaljenja kraja, kjer je epidemija, na to omejen, da vsak teden dva- ali trikrat ogleduje, da podaje potrebni raport. Veliko zlo je tudi manjkanje kazenske sankcije v slučajih protiravnjanja. Iz teh uzrokov si dovoljujejo podpisani sledeča vprašanja staviti na gospoda ministra notranjih zadev:

1. Ali ima slavna vlada znanje o zgoraj navedenem stanju, in je-li pripravljena, potrebna varovanja proti epidemiji v okuženih okrajih Kranjskega in spodnjega Štajerskega takoj energično izvesti?

2. Ali je vlada voljna z ozirom na to, da so dozdanje določbe v epidemijah stvarih popolnem zastarele in jako potrebujejo reforme v duhu časa in moderne vede, predložiti v prihodnji sesiji slavnega državnega zbora zakonsko osnovo o ravnanju pri epidemijah?

Na Dunaji 30. marca 1874.

Dr. Vošnjak, dr. Razlag, V. Pfeifer, Nabergoj, dr. L. Monti, dr. Roser, J. Fuchs, dr. Schaffer, Heilsberg, grof Thurn, dr. Oelz, gr. Barbo, Dežman, Brandstetter, gr. Hohenwart.

— (Iz Krškega) se nam piše 19. apr. Denes v jutro je g. Šimen Žark, pošten narodnjak in trgovec v Krškem umrl.

— (Iz Mozirja) se nam piše 20. apr.: (Gornje-savinska posojilnica) je tedaj srečno ustanovljena. Na vabilo tukajšnjih rodoljubov se je na velikonočni ponedeljek popoldne zbralo nad 100 najveljavnejših mož iz trgov Mozirje, Rečice in gornji Grad ter iz kmetskih občin v Kolenčevi dvorani v Mozirji. Uže dopoldne se je pripeljal naš priljubljeni državni poslanec g. dr. Vošnjak in pri prihodu v naš trg bil s streljanjem pozdravljen. Precej po 2. uri popoldne se je začelo zborovanje, katerega glavni predmet je bilo ustanovljenje posojilnice. Bivši državni poslanec g. Janez Lipold pozdravlja došle može in razloži imenitnost tacega denarnega zavoda za celo gornje-savinsko dolino. Potem nasvetuje, naj se izreče popolno zaupanje in zahvala držav-

nemu poslancu dr. Vošnjaku za njegovo možato zastopanje slovenskega naroda v deželnem in državnem zboru. Zbrano društvo pritrdi s živahnimi slava- in živio-klici in izbere g. dr. Vošnjaka za predsednika shoda. Dr. Vošnjak precej preide na glavno stvar zborovanja in nasvetuje, da se v Mozirji ustanovi posojilnica v smislu nove postave za enaka društva od 26. aprila 1873. Potem se začne posvetovanje o pravilih posojilnice, katera je po izgledu drugih tacih društev izdelal g. dr. Vošnjak. Iz teh pravil samo glavne stvari omenjam. „Gornje-savinska posojilnica“ je vknjiženo društvo z neomejenim poroštvom. Društveniki vložijo deleže po 30 gold. ali naenkrat, ali v 3 mesecih in imajo pravico si izposojevati (kredit) do 300 gold. na vsak delež. Na čelu društva stoji ravnateljstvo 5 sudov, katero ima firmo vknjižiti in vsa posla društva opravljati. Pravila natančno odločujejo delokrog ravnatelja, denarničarja in zapisnikarja. Posojilnica je ob enem tudi branilnica in sprejema na obresti tudi od neudov vloge. Obresti za vloge in posojila odločuje ravnateljstvo, katero ima vsako nedeljo svoje seje. Upravni dobiček pripada tako dolgo društvenemu fondu, dokler ta nij dorastel na 10.000 gold. Potem se vsako leto med društvenike razdeli.

Pravila so bila z malimi spremembami sprejeta in je pogodbo, katero zahteva dotična postava, precej podpisalo 30 društvenikov, ki so izvolili ravnateljstvo. Izvoljeni so bili gg.: Anton Goričar, poštar in posestnik, Janez Lipold, posestnik, Tribuč, trgovec v Mozirji, J. Seljak, župan v Rečici in Turnšek, trgovec v Nazaretu pri Mozirji.

S tem je tedaj storjen prvi srečni korak, da si Slovenci tudi v materijalnem oziru sami pomagamo in nismo več odvisni od oddaljenih, večjidel tujih denarnih zavodov. Tem čudneje, a prav karakteristično je, da nekatere klerikalne duše so na vso silo odgovarjale ljudi, naj ne pristopijo k temu društvu. Upamo, da se tudi ti kmalu prepričajo, kako koristna in imenitna bode naša

posojilnica za svoje društvenike. (Saj klerikalcem nij nikjer za dobro stvar, le za sebe. Ur.) Našemu neumornemu poslancu dr. Vošnjaku pa se zahvaljujemo, da je sprožil misel in nam pomagal ustanoviti toliko zaželeni denarni zavod.

Priprave se bodo kmalu zvršile in upamo, da uže v prihodnjem mesecu naša posojilnica začne svoje delovanje. Naj bi se tudi drugod skoraj ustanovili taki zavodi! Ur.)

— (Občni zbor okrajne posojilnice v Ljutomeru) bode 26. aprila 1874, to je prvo nedeljo po Jurjevem. Začetek seje ob 3. uri popoldne v ljudski šoli v Ljutomeru. V pretres pride: 1. Odborovo sporočilo o delovanju društva in o računu za čas od 15. septembra 1872 pa do 31. decembra 1873. 2. Odborovi nasveti za tako spremembo društvenih pravil, da se potem društvo lahko v društveni vpisnik registrira. Ker bode po tem takem seja jako važna, vabijo se društveniki, da se je prav gotovo udeležijo. Odbor okrajne posojilnice. Kukovec, načelnik.

— (Z Dunaja) se nam piše: Škof Strosmajer biva na Dunaji zarad neke očesne bolezni. Često je bil videti na galeriji poslanske zbornice ter si je ogledal poslance.

— (Grof Hohenwart) v predzadnji seji drž. zbora nij hotel za jezuvite glasovati, proti njim nij lahko mogel in smel zavoljo svojih „pravnarjev“, zato je pred glasovanjem iz zbornice izbežal.

— (Iz Litije) se nam piše: Naš občinski zastop je sklenil, naj se odpravi pokopališče iz srede litijskega trga. To se je uže zgodilo, in kjer so poprej stale gomile in grobni spominki, so posajena zdaj drevesa. Novo pokopališče mislijo narediti in so z delom uže začeli na prijaznem hribu, čez kateri se gre v Šmartin. Svetovati bi bilo, da bi Litijci še tisto umazano cerkev svetega Miklavža gori na Sitarjevec kam prenesli, da bi uže tako ne posebno čedne Litije še boljše ne kazila. Umrli Litijani hodijo zdaj na šmartinsko pokopališče sodnjega dné čakati. — Nekdo je nedavno šmartinske

gospode duhovnike zaradi njih pameti v vašem listu hvalil. Pove naj mi ta, zakaj so pred veliko nočjo od fantov denar za streljanje dali pobirati, kar nij prav posebno pametno, posebno, ako se pomisli, da se ravno gori nad Šmartinom strelja. Če uže duhovni možje hočejo možnarje slišati, naj pa smodnik iz cerkvenega denarja kupijo; šmartinska cerkev je baje jako bogata.

— (Za predsednika pri porotnem sodišči) v Ljubljani v prihodnji sesiji je imenovan Franc Tomschitz, višje sodnije svetovalec; njegov namestnik je višje sodnije svetovalec J. Kaprec. V novem mestu je predsednik višje sodnije svet. Heinricher in kot namestnik deželne sod. svet. J. Logar.

— (Shod vinorejcev) v Mariboru je bil jako dobro obiskan. Volil se je odbor dvanajstero udov, ki ima izdelati peticije proti „narejenemu viru“ ter jih poslati obema zbornicama državnega zbora. Voljeni so v ta odbor gg.: direktor vinorejske in sadje-rejske šole Göthe, dr. Srnec, dr. Kocmut, Franjo Bindlechner, baron Rast, Fr. Stampfl, G. Bajer, G. Hauptmann, M. Lešnik, prof. Müllner, dr. Duhač, direktor Auchmann.

— (Družba sv. Mohora). Besednik piše: Ne manje ko lani se je število družnikov tudi letos izdatno pomnožilo; skoraj za 2.000 bode letos število više, kakor lani. Do konca aprila so bili neutrudljivi poverjeniki okolo 23.800 starih in novih udov pri družbi naznanili. Imenik za koledar se marljivo sestavlja in tiska; ko bode popolnem sestavljen, naznanimo natančno število udov po raznih škofijah.

— (Vinske cene) so začele povsodi zelo padati, po nekaterih krajih stara vina za 4, po drugih celo za 6 goldinarjev, nova za 2 do 3 gl. pri vedru. Letos se vse nada za dobre vinske letine, zato se posestniki kakor tudi kupci žele znebiti nakopičenega blaga.

— (Slovenske pripovedke iz Motnika) se imenuje knjižica, ki je pred kratkim izšla v tiskarnici Mohorjeve družbe v Celovci. Pripovedke so pisane tako, kakor tamožnje ljudstvo govori. Nabiralec obeta

nadaljevanja, ako bode ta zbirka bralcem dopadala. Knjižico prodaja Giontini v Ljubljani in Sohar v Celji in Gorici po 10 kr. Ako se naroči pri zastopniku banke „Sloveniji“ v Motniku 50 iztisov, dobi se po znižani ceni po 5 kr.

— (Pogumen Kranjec.) Ogerski listi poročajo: Blizu Gödöllö je delal 26. marca nek kranjski delavec na železnici. Napade ga volk. A Kranjec, pogumen mož, ne izgubi srca, temuč prime z močnimi rokami divjo zver za goltanec in jo vrže ob tla. Dolgo sta se valjala z bestijo po tleh, predno so na pomoč pritekli drugi delavci in zver ubili. Mož je hudo ranjen na obrazu in na rokah. Gödöllöski občinski tajnik je med tamošnjimi gospodi nabral dar 50 goldinarjev za hrabrega Kranjca, ki zdaj na ranah bolan leži.

— (Iz Menišije) na Notranjskem se nam poroča, da so se tam v treh vaseh pokazale koze. Nekaj ljudij je uže umrlo.

— (Toča.) 16. t. m. je šla, kakor se nam od Svetinj piše, letos uže drugokrat toča po ljutomerskih goricah. Vreme za kop, katere je še dobra četrt ostala je slabo, ker uže več dnij po malem dežuje. Drevje lepo cvete in nadejati se je v vsakem obziru dobre letine.

— (Izpod Triglava) se nam piše: Koze sploh ponehujejo v radovljiškem okraju, razen fare Gorjanske; a tu so začele hudo razsajati, nij skorej hiše, da bi ne bil eden ali več od te negnusne bolezni napaden, mrjó ljudje obojega spola, mladi in stari. Pa saj tudi nij čuda, da se ta bolezen v enih krajih tako nenavadno širi in ravno v tej fari je slučaj pregreška pripisati nekoliko politični gospodski, ker g. c. kr. paša ne skrbi, da bi se pri tej farni cerkvi mrtvašnica napravila. Ko bi se delalo, kaki slovenski greh kaznovati, kako slovensko peticijo vjeti, ali konfisciran „Slov. Narod“ slediti, bil bi naš c. kr. okrajni glavar gotovo, kakor je uže bil ves na nogah in bi bili vsi paragrafi kazenskih in političnih zakonikov citirani in brzo bi se k izvršitvi razsodbe sililo. Nij torej čuda, da ima nave-

dena bolezen daljši krog za razširjavo, ker za kozami zamrli leže celi dan ali še dalje v hiši in na ta način razširjajo kužljivo, nalezljivo materijo po celi vasi, ali pa še dalje.

— (V Trstu) je umrlo od novembra vl. l. do zdaj 64 ljudij na kozah, zbolelo jih je pa 360.

— (Požar.) Oni četrtek je treščilo v Jaršah za Savo v neko hišo, ki je takoj stala v plamenu. Pogoreli ste še dve drugi hiši. Troje goved se je tako obžgalo, da so je morali takoj zaklati. Človeškega življenja nij nobenega obžalovati. Škoda znaša nad 1500 goldinarjev.

— (Od sv. Križa pri Ljutomeru) se piše „G.“: Dne 8. t. m. o 1/25. uri zarano je požar posestniku v Ilijaševcih T. F. kmetiško poslopje vničil. Goreti je začelo na skednji, k sreči pa vetra nij bilo, sicer bi bilo še več pogorelo. Ker nij pri posestniku tobakarja, utegne hudobnež požara kriv biti. Posestnik nij bil zavarovan.

— (Iz Šmarja pri Celji) se nam piše: Na večer 13. t. m. je pogorelo gospodarsko poslopje Jakoba Ocvirka, župana v Slivniški občini. Čuje se, da je bilo zlohotno zažgano. Škode je kakih 800 gld. vrednosti.

— (Iz Strmca pri Ljutomeru) se nam piše: V noči od 13. do 14. t. m. so tatje v Nunskej grabi Kopunu klet podkopali ter istomu odnesli lagvič žganice kakor i precej vina. — V goricah se kaže ovde prav lepo in nadejati se je dobre letine. — Vino nema prave cene, ker kupcev nij, kateri rajši kupujo od ljutomerskih in ormuških „liferantov“ medjimursko in celo magjarsko kislico pod lažnjivim imenom „Ljutomeržanca“, nego zlato ljutomersko kapljico od kmetov.

— (Tatvine.) V okolici pri Borovnici so zadnji teden tatovi jako rogovilili. Pri gosp. Goletu so vlomili v prodajalnico ter pokradli moke in nekaj gotovega denarja. Potem so vlomili pri M. Cerku v vinski hram. kjer so se dobro napili in gotovo tudi nekaj vina soboj vzeli. Tudi pri Fr. Verbiči v Borovnici so prišli v vas, ter so vlomili v žitni

bram, in odnesli 2 žaklja turšice. Ne zadosti: vlomili so v drugo shrambo ter odnesli več flaš žganja.

Politični razgled.

Notranje dežele.

Kedaj bode *državni zbor* odložen, po najnovejšem uradnem objavljeni „Wien. Abpst.“ še nij določeno.

Vnanje države.

Italijanske novine poročajo, da je bivši nuncij na Dunaji, Falcinelli pisal pred odhodom novega nuncijsa Jacobinija papeževemu tajniku kardinalu Antonelliju list, naj se trdovratno drži nasproti avstrijskim konfesionalnim postavam, in naj, ako nij drugače, naredi eklatanten razpor z Avstrijo. Antonelli papežu takoj predloži list, papež pa popraša Jacobinija, kaj on o bdsedah nuncijsa Falcinellija misli. Jacobini nekoliko pomišljuje, končno pa pravi, da bi bilo izpolnovanje Falcinellijevih svetov prav neprevidno in Rimu najbolj škodljivo, češ, da Rim uže zdaj nema druge prijateljske oblasti kakor avstrijsko, in ako se še s to sprè, potem je osamljen. Papež je bil take odkritosrčnosti od strani svojega nuncijsa jako vesel, še bolje, ko mu je ta obljubil, da bode na Dunaji na to delal, da vodnike državne osode Rimu prijazne ohrani. Pred odhodom na Dunaj je papež Jakobinija k sebi poklical, ter mu dal posebne instrukcije.

Dobra létina.

Prišla je zopet spomlad v deželo, narava je oživela, polja zelené, v vinogradih odganja trta — povsod se kaže upanje. In upanja, izpolnitve tega upanja je letos treba pri nas in povsod. Ljudje želé in upajo letos dobre letine povsod, ker je potrebujejo, kakor uže dolgo ne. In ne samo kmet, glavni steber med prebivalstvom večine naših kontinentalnih držav, vsi stanovi so interesirani na boljši ali slabši žetvi. Če kmet nema nič, godi se tudi „gospodu“ slaba, kakor se narobe povzdigne blagostanje trgovčev, obrtnikovo, činovnikovo, ako dobra létina kašče napolni. Po slabi žetvi se oslabi davkowska moč v državi in cel organizem trpi. In kake strahovite nadloge in reve nastanejo vsled ujime na posameznih krajih po lakoti, to vidimo letos na Dolenjskem, v

Istri, v Dalmaciji itd., kjer je država morala iz blagajne po slabi letini unesrečenim državljanom dati, namesto da bi od njih prejemale.

Po naših slovenskih deželah vedo gošpodarji povedati, da uže več let nijsmo imeli dobre letine. Ako je sem ter tam obrodila ena reč, se je slabo obnesel drug pridelek in narobe. Potrebe so bile in so od leta do leta večje, davki večji, pridelek pak čez dalje slabši in na mnogih krajih, če ne skoro povsod, so cenilni možje pri uravnavanju gruntnega davka zračunili, da ako se le v poštev jemlje delavna moč in računi plača za to, kmet nemá nikacega čistega dohodka; torej ves zemljiški davek plačuje v pravem pomenu besede iz žuljev.

Tudi kar se tiče duševnega narodnega napredovanja so nam le-te vedno ponavljajoče se slabe letine na kvar. Kdor hoče v zvezde gledati, mora imeti tla pod soboj, ali, s praznim želodcem se vzvišeni vzori ne gojé, lačen ne bode za idealom hodil, — da, še več, gladen človek zaide na kriva pota, na pota nepoštenja in nemoralnosti, ker vedel je uže oče Homer, da „trebuh je nesramen.“ Brez dvombe je velik del oni javni nesigurnosti, o kateri vse toži, uzrok pomanjkanje, ki nastaje z vedno ponavljajočimi se slabimi letinami.

Kakor pri nas tako čujemo in beremo ista velika pričakovanja od letošnje letine povsod drugod; na Ogerskem, kjer v slabem svojem finančnem stanji celo država skoro vse upanje stavi v dobro žetev; v tej polovici države, kjer se nasledki borznega „kraha“ in mnogih obrtniško-industrijelnih kriz upajo tudi le potem temeljito odpraviti in finančno stanje ozdraviti. Isto nadejanje imamo v Italiji opazovati, ki mnogo potrebuje kot mlada, stoprv organizujoča se država, v Francoski, ki se ima iz težkih vojnih udarcev okrevati, da, celo v Nemčiji, kateri naropanih pet milijard nij nič zaleglo (po pregovoru, da krivično blago ne tekne), v Srbiji, v Rusiji itd.

Gospodarske stvari.

Našim górnikom.

(Piše Blaže Pernišek.)

(Dalje.)

Mušica

žlahтна je tudi tacih posebnih lastnostij, da jo mora napredovalni „Slovenski Tednik“ objavljati. Temu rodu pravijo tudi „klevnar“. Ta trta ima več razrodov. Popisati pa hočem le istinito pozornosti vredne.

Mušica žlahтна je vsa kmalu zrela, je sploh rodovitna in daje sladko, močno vino, ki ima sicer malo arome, toda jako prijetna je.

Ta trta je prišla z Laškega na Francosko, od koder se tudi ne le po Nemčiji, nego tudi po Sloveniji širi.

Mejtemi razrodije „višnjev klevnar“, katerega smatramo za kralja vse črnine. Zastran posebne sladkobe in ker kmalu dozori ga ne smemo ptičem na prigled saditi blizu hoste. V taškah tega grojzda je posebno obilno barvila. To vino se zelo lahko prodaja v tvornice (fabrike), v katerih iz njega „šampanjevca“ (peneče vino) delajo. „Modri arbst“ je prav podobnih lastnostij, le da je nekoliko rodovitnejši, malo pozneje zori in daje močnejše vino od višnjevke klevnarja. „Rudeči klevnar“ daje fino, žlahтно, sladko, prijetno vino. Posebno izvrsten je zamešanje družega slabjšega vina. „Beli klevnar“ daje dobro, prijetno, sladko vino, ki je posebno v mladosti zelo slastno, kot starina pak je močnejše vino. Tudi iz belega klevnarja se dela šampanjavec. Zori še preje in je rodniši od rudečega klevnarja. — Posebno črnina tega rodu je jako prijetnega duha.

Kar se tiče upora proti osipanju o cvetji in glede rodovitnosti se žlahčne mušice hvalno vedó. Ta rod je torej vreden gorkega priporočanja.

V težkej zemlji daje mušica boljše kapljico, nego v peščenej. Pa tudi barve je temnejše to vino, ako raste v težji zemlji. V ilovnih tleh najboljšje rase, toda gnoja treba ondi obilno; vsled tega pa se v peščenici ta trta kmalu postara.

Lega je mušici skoro vsaka ljuba. Tudi se jako malo boji mrazov pozimi in pomladi.

Res je, da je mušica zadovoljna z vsakoršnim obrezavanjem, vendar ljubši so jej rezniki; pa tudi šparonov nekoliko prav rada prenaša rezniki vred. Visoko odgoje ne mara ta trta. Zato pa tudi nij za braj in se zidovje ta trsni rod.

Letos sem pil ljutomersčino, v katerej je mej drugimi brojnimi trtnimi sodi tudi naša mušica, a ne veruješ mi, dragi čitatelj! kako visoko nad pozemeljstvo me je povzdigovalo to zlato vince sè svojim čarobnim boketom, kakoršnega bodo tudi dolenska vina imela, ko se bode ondašnji kmet se česa družega učil, ne le suhi katekizmus.

(Dalje prih.)

— Podzemeljski prekop med Calaisom in Doverjem. Francosko zemljo loči od angleške kanal la Manche. Zadnji čas se je začelo misliti na to, da bi se pod tem kanalom, pod morjem, naredil tunel, enak, kakor so po naših železnicah. To delo se ve da, je strašno, in zanima naprvo Francoze in Angleže, potem pa tudi druge, bodisi zaradi izvršenja, bodisi zaradi bodočih dobičkov v trgovinskem obziru. Zato se nam zdi, da bode naše bralce zanimalo, ako jim navedemo sledeče točke.

Prva vprašanje, ako domišljija pride do takega novostnega, in reči se sme, od skrivnostij obdanega dela, je morska globočina med obema zemljama. Beseda morje vzbuja misli o strašanskih brezdnih, o nezmernih overah, da bi se človek skoraj videl primoranega, tako poskušnjo imeti za nemogočo, da, brezpametno stvar. Toda v resnici se človek v tem moti, vzlasti pri kaledski morski ožini. Preiskovanja uče, da v oni ožini morje nij nikjer nad 54 metrov globoko, tako, da ko bi zvonik pariške notradske cerkve mogel iti po dnu morja med Francosko in Angleško, da bi še na najglobokejšem kraji za 12 metrov izpod morja molel. Tedaj nij tukaj nič takega, kar bi novo vednost moglo v strah spraviti.

Podzemeljski prekop se ve da, bi moral biti precej nižje narejen, ker je treba, da je oblok med njim in med morjem precej debel. Vprašati pa se mora vendar, ali bi bila ta stena v stanu, nositi strašansko vodno breme, ki bode nad votlim tunelom tiščalo, in ali bode varovala tunel, da se ne udre, in da ne pride voda vanj, kar bi bilo strašno. Tudi tukaj mi nemamo še pravih pojmov in ako mi to stvar tukaj počasi pojasnimo, bode brálec videl, da se tudi v tej točki moti.

Res je, da dozdam nij še takih tunelov, kakor ima ta biti, toda pač so uže taka dela, ki so temu zelo podobna, kar se tiče nemarnosti zarad morja. To so postavim rudarske galerije, ki so na nekaterih krajih na Angleškem daleč od brega pod morjem

narejene, tako na enem kraji 700 metrov, na drugem 5 kilometrov. A morska voda še nij nikdar sem prišla, in knapje celo mislijo, da ne more more tako dolgo biti, pa bodo, ako bodo pridno naprej kopali, prišli pod Irsko, ki je sicer sto kilometrov še daleč.

Pa tudi nij treba, da bi bila pod vodo debela stena, da bi je morje ne prodrlo. V Huel-Cocku je stena, ki vzdržuje morje, komaj 5 metrov, to je, dobrih 15 čevljev debela, da rudokopi vedno slišijo morje šumeti, ki se ob steno zaletava s svojimi valovi. Tudi slišijo gromenje, katero prouzročajo kameni, ki se butajo drug ob drugega, kar one, ki najprvo sem noter pridejo, navdaja z velikim strahom.

Da, še več! Delavci so celo tako dolgo kopali, da niso imeli do morja več, ko štiri čevlje. A voda nij prišla skozi. Uzrok temu je baje to, da so vsa morska tla prevlečena z nekako žolcasto stvarjo, da jih voda ne more prodrati. Vendar bi ne bilo pametno, ko bi se, kljub temu izgledu, francosko angleški tunel ne delal bolje globoko pod morjem. Zato ga pa tudi hočejo narediti tako da bode stena med vodo pa med tunelov kakih 46, ali k večjemu 54 metrov debela, kar je dvojna mera najvišje pariške hiše. Nij nam treba dostavljati, da bode tunel skrbno obzidan, tako, da ga voda ne bo mogla nikjer prodrati.

Kar se tiče dohoda na obeh izhodih, bode se na obeh krajih tako daleč po zemlji podaljšal, da se bode na površje skoraj po ravnem prišlo. Mednarodne železnice bi šle tedaj brez prenehanja kar iz ene dežele lahko v drugo. Francija bode potem od Angleške le še tako ločena, kakor je zdaj od Italije.

To je prav gotovo velikanska misel, ki je vredna, da vso pozornost ná-njo obračamo,

Razne stvari.

* (Ogerski roparji.) V Pešti je bila te dni strašna pravda pred peštanskim najvišjim sodiščem. V Kečkemetu je leta 1869 četa roparjev delala vsak pot nevaren. Glav šteje ta četa 105. Lupeži so storili 83 hudodelstev, med katerim je deset umorov in nad štirideset napadov. Drugo so tatvine. Glavar roparjev se zove konjski pastir Djarmati; njegovi najpredrzejši pomagači so bili: ovčji pastir Bajdor, kečkemetski vrtnar Borbelj, posestnik Habran in Jurij Kovač. Ti so umorili kečkemetskega ovčarja Nemata in njegovega hlapca, ter ja oropali. Posestnika

Bodrija in njegovega 13letnega siná so zadržali ter vse okradli. In takih hudodelstev je neizrečeno veliko. Preden je prišla razsodba pred najvišje sodišče, je umrlo od teh roparjev njih petdeset, deset jih je ušlo, drugi pa so zdaj obsojeni, in sicer Bajdor in Borbelj k smrti, Hraban na dvajset, drugi pa najmanje na osem let teške ječe.

* (Velika sreča.) V Trstu je služabnik marine zadel nedavno glavni dobiček turških sreček, ki znaša 600 tisoč frankov v zlatu. Pri taistem srečkanji je zadel razen omenjenih šeststo tisoč frankov še drugih 3000 in 400 frankov. Zdaj v maji pa mu poteče službeni čas štiridesetih let, in on pojde s popolno pokojnino iz službe.

* (Mrtve požigati.) Na Dunaji se je ustanovilo društvo „Urne“, ki bode zidalo veliko požigališče mrtvih. Vlada je štature tega društva potrdila.

* (Zmota.) Cesar je šel te dni v Gödölu na Ogerskem na sprehod, in sicer v priprostem vojaškem plašči. Ko pride mimo neke kmetske hiše, ga zagleda kmetica, ter priteče ven, misleča, da je njen brat, pa ga zakliče po imenu. Ko se cesar ne zmeni, zakliče kmetica še enkrat: „Franc, ali si tako moški, kar si financar, da mi še ne odgovoriš?“ Cesar se obrne, ter pravi: „Žena, jaz sem sicer res Franc, toda financar nijsem. Bog vas obvari.“

* (Dober odgovor.) Dva gospoda *A* in *B* prideta vkup. *A* pravi: „Meni se zdi, da ste vi tako en literat ali pa muzikar. *B* odgovori: „Da jaz sem oboje to, in kaj ste vi, gospod, če smem vprašati?“ *A*: „Jaz sem baron Flumšpek.“ *B*: „Tako? sicer nič družega? To ste uže bili ko ste na svet prišli; potem pa res niste daleč naprej prišli.“

* (Velika riba.) Iz Velikoveca se piše, da so v Dravi vjeli ribo, ki je vagala 58 funtov in je imela v sebi še živo mlado vidro, ki se je okrevala precej ko so jo iz razparane ribe vzeli in še živi.

* (Vestno.) Poveljnik neke trdnjave je v grabnu trdnjave dal na primernih prostorih nasaditi sadna drevesa. Ko stražnik hodi ravno pod enim takim drevesom, ki je posebno dobra jabuka rodilo, pride poveljnik mimo njega, pa ga vpraša: „Kaj pa naredite, ako s tega drevesa kako jabuko pade?“ Stražnik odgovori: „Nazaj na drevo zaženem vsakega!“

* (Volkovi v Rusiji.) „Golos“ toži, da volkovi delajo po Rusiji veliko škodo, posebno po nekaterih krajih. Okrožjem se

sicer iz občinskih kas trosi na stotine rubljev za pokončavanje te zveri, a vse je premalo. V skupščini gubernije vologske je izkazano, da so poslednja tri leta volkovi poklali 15.018 konj, 26.749 goved in še več ovac. Tako so naredili volkovi v tem okraju v enem letu za 380.000 rubljev škode.

* (Ribniška.) Neki kmet je dal popraviti v mestu pri urarji svojo uro, ki nij hotela več iti. Kako se začudi, ko pride po-njo, pa mu urar računi trideset grošev. „Kaj ji je pa manjkalo, da toliko računite?“ vpraša kmet. Urar mu odgovori: „Ena drobtinica je bila notri.“ Kmet pa ga začuden vpraša: „Koliko bi bilo pa koštalo, ko bi bil cel hlebec notri?“

* (Reka — hrvatska ali magjarska?) To je, kakor znano še odprto državopravno vprašanje med Hrvati in Magjari. Po zgodovinskem in narodnem pravu pripada Reka h hrvatski zemlji, faktično je denes pod magjarsko oblast, ker hoče „magyarország“ imeti tudi na morji veljavo. Te dni je to vprašanje z dovtipom reševalo se. Kakor namreč piše hrvatski „Primorac“, vozili so se na parobrodu po reškem morji magjarski minister Zichy, hrvatske vlade prvi sekcijski šef Živkovič ter več ogerskih činovnikov. Magjari so na tem izletu zdravi ostali, Hrvat Živkovič pak je pomorsko bolezen dobil. Magjarski državniki so bili veseli na krovu in pili veseli vino, Zichy je čašo ponudil tudi Živkoviču, ta je hotel z vinom okrepčati se, a ta poskušaj mu je prouzročil velike nepovedljive neprilike. — — Minister Zichy se približa bolniku in mu reče: „Glej, da Hrvatje nijste za morje; menda zdaj vendar ne boste več iskali, da vam Reko vrnemo. Glej nas Magjare, vsi smo na morji zdravi in nam ide v tek“. Ne ve se, če je Hrvat mogel kaj odgovoriti, valjda mu je obljubil drugopot odgovora.

Tržna poročila.

Z Dunaja, 18. aprila. Sejm je bil samo pri pšenici bolje živ kakor po navadi. Prodalo se je je 35.000 vaganov po 5—10 kr. dražje kakor oni teden. Bila je najslabša po 7 gl. 15 kr., najlepša po 8 gl. 55 kr. Reži se je veliko ponujalo, pa je bila za 10 kr. cenejša, nego oni teden. Bila je najslabša po 4 gl. 50 kr., najlepša po 5 gl. 50 kr. Ječmen je imel malo kupcev, zato je šel po 10 kr. ceneje s trga. Prodalo se ga je 9000 vaganov po 4 gl. 25 kr. do 5 gl. 25 kr. Koruze se je prodalo 4000 cen-

tov po 4 gl. 80 kr. do 5 gl. 15 kr. Oves so konsumenti malo kupovali, špekulanti pa precej in sicer po 5 kr. dražje, nego oni teden. Moka se gledé cene nij v nobeni sorti nič spremenila; vendar se pa samo črna lahko prodaja.

Iz Budimpešte 18. aprila. Sejm je bil ta teden skozi in skozi miren, pa sploh vendar zelo trden, ker poročila o setvah, ki prihajajo iz dežele, nijso taka, kakor se je pričakovalo. Tuje pšenice se je malo pripeljalo, domači magacini so pa uže precej prazni, in tako se je morala po 10—15 kr. dražje plačevati. Prodali so je okolo 60.000 centov. Reži se je malo potrebovalo, v ceni se nij nič spremenila, in se je je 4000 vaganov prodalo.

Setve na Ogorskem tako-le stoje: Jesenske: pšenica v 98 krajih dobro, v 269 srednje, v 99 slabo. Rež v 107 dobro, v 227 srednje, v 98 slabo. Soržica v 46 dobro, v 151 srednje, v 58 slabo. Spomladne setve: pšenica v 102 dobro, v 83 srednje, v 28 slabo. Ječmen v 142 dobro, v 94 srednje, v 19 slabo. Oves v 133 dobro, v 97 srednje, v 26 slabo. — Travnik v 105 dobro, v 135 srednje, v 74 slabo. Sadje v 205 dobro, v 92 srednje, v 11 slabo. Vinogradi v 122 dobro, v 77 srednje, v 20 slabo. Ta poročila so pa poslana prvi teden tega meseca, torej pred dežem, ki je setvam tako dobro storil.

Tržne cene.

V Ljubljani 22. aprila 1874.

Pšenica 7 gl. 10 kr.; — rež 4 gl. 90 kr.; — ječmen 4 gl. 20 kr.; — oves 3 gl. — kr.; — ajda 4 gl. 90 kr.; — prosó 5 gl. — kr.; — kuruza 5 gl. 10 kr.; — krompir 3 gl. — kr.; — fižol 6 gl. 60 kr.; — masla funt — gl. 55 kr.; — mast — gl. 42 kr.; — špeh frišen — gl. 44 kr.; — špeh povojen — gl. 42 kr.; — jajce po 1²/₃ kr.; — mleka bokal 10 kr.; — govedine funt 30 kr.; — teletine funt 25 kr.; — svinjsko meso, funt 34 kr.; — sena cent 1 gl. 10 kr.; — slame cent — gl. 75 kr.; — drva trda 7 gl. — kr.; — mehka 5 gl. — kr.

Loterijske srečke :

Na Dunaji 18. aprila : 76. 23. 48. 66. 70.
V Gradcu 18. aprila : 78. 1. 82. 48. 71.

Umetalni akviziterji

za zavarovanje na življenje,

ki so nemškega in slovenskega jezika zmožni, stopijo lahko takoj pod ugodnimi pogoji v službo pri eni prvih najbolje renomiranih družeb za zavarovanje na življenje. — Ponudbe z referencami pod **D. 2700** prevzema (14—2)

Administracija „Slov. Tednika.“